

ων ἴσως φέρη μεγάλας μεταβολὰς πρὸς εὐτυχίαν, ἢ καὶ ἡ ἐνθύμησις τῶν, ὅσα ἐπραξαν. Ὅθεν ἐλπίζω ὅτι εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἐλπίζομεν σταθερῶς εἶναι πάντοτε θέλει θριαμβεύσει ἡ ὀρθοδοξία κατὰ τῆς ἐκτικῆς πρὸς ἡμᾶς μοχθηρίας· ἀλλὰ τίς δύναται νὰ προμαντεύσῃ;

Βίβαιον μόνον ὑπάρχει ὅτι ὁ χρόνος παρέρχεται, καθὼς ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ παύσαντος ἔτους. Κυρίως ὅμως παρερχόμεθα ἡμεῖς· διότι ἡ ζωὴ οὔτε ἡμέραν, οὔτε ὥραν ἔσταται· ὅθεν μεταβαίνομεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως εἰς τὴν θάνατον ἀνεπαίσθητως, καθὼς πρότερον μετέβημεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὴν ζωὴν. Ὁφείλομεν ἄρα νὰ ἐκπαυόμεν φειδωλῶς καὶ ὡς ἔθνος καὶ ὡς ἄτομα τὸν ἀπὸ χεῖρας χρόνον, ὠφελοῦμενοι ἐκ τῶν ἐλαχίστων κερμάτων τοῦ ἡε κινήτου ἐκείνου σημείου, τὸ ὅποιον λέγουν ἐνεστιῶς.

I. N. A.

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΗΣ ΠΟΜΗΝΙΑΣ.

ΜΟΥΣΕΙΑ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΡΩΜΗΣ.

Ἐπιστολὴ τοῦ Raoul Rochette

Πρὸς τὸν Κύριον Σαλβάρν, καλαὶν ὑπουργὸν
τῆς δημοσίου παιδείας.

Κύριε!

Ἰσως κρίνης βραδείας τὰς ἰκολούθους παρατηρήσεις ἐποτέλεσμα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστολῆς, τὴν δὲ ἐμοὶ ἐνεπιστέυθης ὑπουργὸς διατελὼν κατὰ τὸ 1838 καὶ περιστάσεις παντοῖαι μ' ἐμπόδιζαν νὰ ἀπυθύνωμας ἐν καιρῷ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπικρατοῦσιν αἱ αὐταὶ μέντοι, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ δημοσιεύσω τὴν ἐπισημονικὴν ἐκείνην περιήγησιν, ἐπιθυμῶ τοῦλάχιστον ἐκπληρώσω τὰ πρὸς Σὲ χρέη μου. Ἐπειτα ζῶμεν χρόνων, ὅτι τὰ μὲν σημεῖα εὐγνωμοσύνης πρὸς αἰοῦς ὑπουργούς (I) ἀποβαίνουν σπάνια, εἰ δὲ ὑπουργοὶ αὐτοὶ διαβαίνουν ταχέως, καθὼς σχεδὸν

(I) *Ar οἱ ἀγαθοὶ καὶ φιλόμορσοι ὑπουργοὶ τῆς πόλεως, οἷος ἦτο ὁ Σαλβάρν, ἔχοντες τὴν ἀρετὴν ἀπέβλεπον μόνον εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς πόλεως, καὶ ὅμως ἐδίδον ἀφορμὴν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ μετριομυρίας, τί πρέπει ἀρὰ γὰρ νὰ περὶ αὐτῶν οἱ ἀμαθεῖς καὶ κακὸδουλοὶ, ὅσοι μόνον ἔχουν καὶ ἴδιον συμφέρον πράττειν τὰ πάντα ἐκ τῆς ἐξουσίας μὲν καὶ τοὺς ἀξιόους ὅσον ὑνάρται, πολλοὺς δὲ διατρέφοντες τὴν ὑπηρεσίαν; Ἀλλὰ τί δύναται νὰ ἐλπίσῃ παρ' ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι οὔτε τοῦτον, οὔτε τὴν καρδίαν ἔχουσι τοῦλάχιστον ὁρᾶν εἰς τὰ καλὰ,

θέλεις συγχωρήσει τὴν καθυστέρησιν, δεχόμενος εὖναι· καὶ τὰς ἀπαρχὰς ταύτας τῶν κόπων μου.

Ὅτε ἐδεῖξα ὅτι ἐπιθύμουνα νὰ ἀποδημῶ εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μνημείων τῆς ἐνδόξης ταύτης πόλεως, πρῶτος Σὺ ἐποῦδάσας νὰ ἐκπληρώσῃς τὴν εὐχὴν μου ταύτην, προσφέρον τὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀναγκαίαν δαπάνην διὰ νὰ καταστήσῃς τὸ ἐπιχείρημα κοινωφελέστερον· ὑπὸ καλοκαγαθίας δὲ κινούμενος μοι ἔδωκας καὶ ἀρχιτέκτονα ἐμπειροὶν διὰ τὴν ἰκνογράφειν τῶν εἰρημένων κτιρίων, τὰ ὅποια τιμῶνται ὡς ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ὁ ἀρχιτέκτων οὗτος, τὸν ὅποιον ἐκλεξα μεταξὺ τῶν τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας ἐν Ρώμῃ, ἐδικαίωσεν ἀμφοτέρων τὰς ἐλπίδας. Τὰ σχεδιάσματα, ὅσα ἔφερον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μητροπόλεως, ἀποτελοῦσι λαμπρότατον παράρημα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Stuart καὶ Revett καὶ τῶν ἐκδοθέντων παρὰ τῆς τῶν φιλοκαλῶν (Dilettanti) εταιρίας, ἀφ' ὅτου μάλιστα τὰ μὲν προπύλαια ἀηλλάγησαν ἐκ τῶν περικυκλούντων καὶ ὑποκρυπτόντων σχεδὸν αὐτὰ μεταγενεστέρων οἰκοδομημάτων, ἀλλὰ δὲ ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα, οἷον ἡ πινακοθήκη καὶ τὸ Ἐρεχθίδιον ἀνεκκλήσαν ἐντελῶς μέχρι τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν εἴδους. Παραλείπων τὰ ἰδίαις μου ἐπιστάσεις ἐπὶ τῶν προκειμένων ἔργων νομίζω ὅτι καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἀναγλύρων τοῦ ἐν Ἀσφ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, ἔχνη πολύτιμα Ἀττικῆς τέχνης εἰς τὴν Τρωάδα, τὰ ὅποια κατάρθωσα νὰ λάβω διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν, ἀναπληροῦν μὲν χάσμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἑλλήνων ἱστορίας. Μετακομίσας αὐτὰ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου ἀπειταμιεῦθσαν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Louvre, ἀπέδωκα μὲν μέρος τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς Σὲ αὐτὸν χρέους μου, ἐλείπετο ὅμως νὰ πλουτίσω κατὰ τὸ δυνατόν καὶ τὴν ἐπιστήμην· τοῦτο δὲ μόνον θεώρου ὡς ἐπαθλὸν ἄξιον τῶν καταβληθέντων μόχθων μου.

Ἡ ἐκ τοῦ ὑπουργείου αἰφνίδιος ἀποχώρησις σου συμβᾶται ὀλίγω ὕστερον μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπιστροφήν μου, Σ' ἐμπόδισε νὰ ἐκτελέσῃς τὴν δημοσίευσιν τῶν παρατηρήσάν μου. . . . Ὁ δὲ διάβολός σου ἴσως δὲν εἶχε πλεον τοὺς αὐτοὺς λόγους διὰ νὰ τυπώσῃ τὸ βιβλίον μου· κατὰ τοῦτο δὲ λυποῦμαι μόνον, διότι βλάπτεται ὁπωσοῦν ἡ ἐπιστήμη. Ἀλλὰ καταλαμβάνω ἐτι κυβερνήσις ἀσταθμητος καὶ ἀβέβαιος ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὑπαρξιν, καταγινομένη δὲ ἀνεξαιρέτως νὰ ἀνταμιεῖν τινὰ μόνον ἔργα, νὰ ἐνδορύνῃ δὲ μᾶλλον τούτους, ἢ ἐκείνους τοὺς συγγραφεῖς, ὀλίγον φροντίζει περὶ τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐτι ὀλιγότερον περὶ τοῦ αὐτῶν ἐκδότου.

Ἡναγκασμένος νὰ ἀναβάλω εἰς ἄλλον καιρὸν εὐθετώτερον τὴν δημοσίευσιν, διὰ τὴν ὅποιαν ἀπαιτοῦνται ἐτι πολλοὶ κόποι, ἐφροντίσα τοῦλάχιστον νὰ ἀποδείξω ὅτι ἐδαπάνησα ὠρελίμως τὸν χρόνον τῆς ἀποστολῆς μου. Συνέλεξα εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἡπειρὸν τῆς Ἀσίας, πολλὰς ἐπιγραφὰς χρησιμοποιοῦσας εἰς τὴν ἐρμηνείαν χωρίων τῆς μυθολογίας, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γεωγραφίας. Ἡ ὥραία συλλογὴ τῶν ἐλληνικῶν νομισμάτων, κτῆμα τοῦ K. Borell ἐκ Σμύρνης, τὴν ὅποιαν ἡρύνθηα λεπτο-